

Oplev vandrefalken

Vandrefalkene opleves bedst fra stranden. Her risikerer man ikke at forstyrre falkene på redehøden, og her har man bedst mulighed for at følge falken når den jager over havet eller kommer med bytte langs klinten. Men du må have lidt tålmodighed, for falkene er ikke synlige hele tiden.

Tidligere ynglede der i Danmark mindst 10-20 par vandrefalke på bl.a. følgende lokaliteter: Flere steder på Bornholm, Stevns Klint, på broen mellem Møn og Sjælland, i Rold Skov og forskellige andre steder på klipper, bygninger, broer, i gamle rovfuglereder og endda på den flade jord.

Fra begyndelsen af 1900-tallet og indtil slutningen af 1970'erne var bestanden af vandrefalke i hastig tilbagegang overalt i verden. Den forsvandt fra mange lande på grund af forfølgelse, redeplynninger og miljøforurening med pesticider og tungmetaller. Efter anvendelse af DDT og kviksølv blev forbudt i de fleste lande, vendte udviklingen lykkeligt, og i 1990'erne ventede ornitologer i Danmark spændt på, hvornår vandrefalken ville vende tilbage som ynglefugl.

Vi passer på falkene

Frivillige fra Dansk Ornitologisk Forening holder øje med vandrefalkene for at undgå, at ynglefuglene bliver forstyrret eller at æg og unger bliver stjålet. Henvendelse kan ske til:

Dansk Ornitologisk Forening (DOF)

Vesterbrogade 140
1620 København V.
Telefon 33 31 44 04
dof@dof.dk
www.dof.dk

DOF's artskoordinator for vandrefalk

Niels Peter Andreasen
Ulvshalevej 333A
4780 Stege
Telefon 55 81 85 18
npa.ulvshale@mail.tele.dk

Skov- og Naturstyrelsen

Falster Statsskovdistrikt
Hannenovvej 22
4800 Nykøbing F
Telefon 54 43 90 13
falster@sns.dk
www.skovognatur.dk

Storstrøms Amt

Parkvej 37
4800 Nykøbing F
Telefon 54 84 48 00
stoa@stam.dk
www.stam.dk

DOF 2002. Tekst: Knud N. Flensted og Niels Peter Andreasen. Foto: Peter Lindberg og Klaus Bentzen/Biofoto. Illustration: Niels Peter Andreasen. Design: Bysted HQ A/S

541 302

Vandrefalken er tilbage

Vandrefalken yngler igen

På Møns Klint yngler vandrefalken igen. Siden 2001 har den sjældne vandrefalk været tilbage på klinten, hvorfra den forsvandt som dansk ynglefugl i 1972.

Vandrefalkens historie

Møns Klint var gennem århundreder kendt som et af vandrefalkens foretrukne opholdssteder i Danmark. I 2001 gjorde et par yngleforsøg på Maglevandsnakke, men på grund af falkenes unge alder var æggene ikke befrugtede. Det er ganske normalt for et ungt par, og heldigvis yngler falkene nu igen på klinten. Fra 2002 til 2004 er der hvert år kommet adskillige stærke unger på vingerne. Begge falkene i det første ynglepar var ringmærket. Ringene viste, at hunnen var indvandret fra Tyskland, mens hannen i år 2000 blev udklækket på Kullen i Sverige.

Da klinten er under stadig forandring på grund af skred, så er det ikke ualmindeligt, at selve redestedet flyttes fra år til år. Vandrefalken har tidligere ynglet på Store Taler, Lille Stejlebjerg og Nylands Nakke.

En trækfugl

Vandrefalken har sit navn, fordi den i Skandinavien er en udpræget trækfugl. Danmark ligger dog så sydligt, at man kan være heldig at opleve vandrefalke i den danske natur hele året. På Møn er det således ikke ualmindeligt at se vandrefalke året rundt. I milde vintre kan de jage duer og drosler ved klinten eller i baglandet, og specielt de fuglerige strandenge på Nyord er et eftertragtet fødesøgningsområde for vandrefalke. Titusindvis af svømme- og vadefugle lever her i Ulvshale-Nyord Vildtreservat.

Luftakrobat

Vandrefalken er en eminent flyver. Den er berømt for sine uovertrufne flyveegenskaber, der navnlig udnyttes, når falken skal fange sit bytte. Hannen fanger stære, drosler, hættemåger og andre mindre fuglearter, mens hunnen, der er næsten dobbelt så stor, fanger større bytte som fx kragefugle, duer og svømmeænder. Oplevelsen af vandrefalkens styrtdyk i klintelandskabet gør et stort indtryk på de fleste, der får lejlighed til at opleve det. Det er fantastisk at se fuglen stige opad og opad, og så på et tidspunkt pludselig lukke vingerne ind til kroppen og styrtdykke mod byttet med 50-80 meter i sekundet (180-290 km/t). Denne enestående naturoplevelse er det nu igen muligt at få på Møns Klint, hvis man har lidt tålmodighed.

Falkene yngler normalt første gang, når de er 2-3 år gamle. Har de først fundet en god yngleplads, kan de vende tilbage år efter år. Falkehunnen lægger 3-4 æg, der ruges i ca. 31 dage. I normale år bliver falkeungerne flyvefærdige omkring midten af juni, når de har tilbragt 5-6 uger på redestedet. Yngleaktiviteten kan dog blive forsinket af forskellige årsager, og disse år kan der endnu ses nyudføjne falkeunger helt hen i juli.

Falkerøvere

Da vandrefalken i 1969 fik unger for foreløbig sidste gang på Møns Klint, blev ungerne stjålet i reden af falkerøvere. Der skulle siden gå 33 år før vandrefalken atter fik unger i Danmark. I dag opdrættes mange rovfugle i fangenskab. I fangenskab er der risiko for at forskellige rovfuglearter blandes, dvs. danner hybrider, og derefter slipper ud i naturen. Det er desværre sket i flere europæiske lande, og det truer nu den vilde naturlige bestand. En anden alvorlig trussel er ægrøvere, der samler på æg af sjældne fugle.

Derfor, hvis du observerer noget mistænkeligt på klinten, så kontakt straks politiet i Stege på telefon 55 81 14 48 eller en af kontakterne på bagsiden af denne folder.

Flere falke

I nogle lande (fx Sverige og Tyskland) har man ophjulpet bestanden af vandrefalke ved hjælp af falkeæg udruget i fangenskab, mens man i andre lande (fx Danmark, Finland og Storbritannien) har afventet effekten af fredninger og miljøforbedringerne. Glædeligvis er bestanden nu næsten overalt i fremgang. Forhåbentlig vil vandrefalken vende tilbage til flere af de gamle ynglepladser, men Møns Klint vil for altid være det område, der først og fremmest forbindes med vandrefalken i Danmark. Det var her den blev udryddet, og det er her, den er vendt tilbage.

